

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO FE ABLQDEVINYENYE NU KPEĐODZINYA

KPCKPLYIDEME

Esi woɖe dzeɖi kɔtɛe be, amegbetwo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɔe, anye gomeɖokpe na amegbetɔfomea fe abldqemenɔɔ, nutefewɔwɔ kple nɔti fafa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, abldqevinyenye si nye amegbetɔ ɖesiaɖe tɔ la nu mabumabu akpɔ gbɔe wɔtso be hlɔnuwɔwɔ ɖe amegbetɔfomea nu va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ɖe nuwɔna vloɛ sia nɔti ale woɖe adzɔgbɛ heɖoe kpɔkpɔa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nɔnɔ agbe le abldqɛ me, aɖe efe didi agblɔ faa vɔvɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wɔwɔ se, avo tso nɔdzidodoname si me eye hiakame maganye agbenɔɔ fe afɔklinu na ame hahawo o nɔti la,

Esi woɖo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Abldqevinyenye nu Kpeɖodzinya la nu, be ametetedeto kple funyafunyawɔwɔ ame magawɔe be ame aɖeke nayi eɖokui ta uli gei la to aglãdzedze me o nɔti la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo ɖe nɔɔ le xexemedukɔwɔ katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Fofuawo ɖe adzɔgbɛ le wo fe ɖoɖo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe abldqevinyenye nu Kpeɖodzinya me la, amegbetɔ ɖesiaɖe, eɖanye nyɔnu alo nɔtsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔɔ azɔ ɖe nɔɔ, abldqɛ asu amesiame si wu tsã eye agbenɔɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi ɖe Kpeɖodzinya dzi la ɖe adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeɖodzinya la kple amewo fe abldqemenɔɔ bliboe nu kpakple nkulɛle ɖe ɖoɖo la nɔti to ɖekawɔwɔ me kple Xexeme Dukɔ Fofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Abldqemenɔɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛɖe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKO FOFUAWO FE TAKPEKPEGÃ LE GBEFÃ ÐEM:

Amegbetwo fe Abldqevinyenye nu Kpeɖodzinya sia be, enye ɖoɖo si dzi mieda asi ɖo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔɔ ɖesiaɖe le afisiafi azɔ ɖe Kpeɖodzinya sia nu. Woakakae ɖe xexeame katã to efiafia kple emedɛɖe na amewo me. Esia awɔe be amewo nase Kpeɖodzinya la gome eye woaxɔe, awɔ ɖe edzi be, agbenɔɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeɖodzinya la ɖe Xɔɖeasinyigba siwo dzi ɖum dukɔ aɖewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEĐODZINYA ÐOÐO 1

Wodzi amegbetwo katã abldqeviwɔe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɔe. Susu kple dzitsinya le wo dometo ɖesiaɖe si eyata wodze be woanɔ anyi le ɖekawɔwɔ blibo me.

KPEĐODZINYA ÐOÐO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le abldqevinyenye fe ɖoɖo siwo katã le Kpeɖodzinya la me me. Woawɔ ɖoɖo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɔe ɖe efe dzɔtsofe, nɔtigbalɛ fe amadeɖe, nɔtsu alo nyɔnuyenye, gbeɖɔgbɔ, xɔsehamenɔɔ, dunyahamenɔɔ, ame fe susu fe vovototo, ɖevinyenye alo ɖo fe tɔxɛ aɖeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aḑeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la ɔanye dukɔ nɔ-eḑokui si o, eḑanye xɔḑeasi dukɔ alo dukɔ manɔḑokuisi o, vovotodeameme nuwɔna aḑeke mayi edzi ku ɔe enu o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 3-LIA

Ele be amesiame nana agbe leablɔḑe kple dedienɔnɔ me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 4-LIA

Womatsɔ ame aḑeke awɔ kluvie alo aḑe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluisitsatsa nu gbidii le mɔ vovovoawo nu.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu aḑeke ɔe enu, ahe to nɛ ahaɔi gbẽe o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviuli me vovototomanɔmee.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe wɔnudrɔ̃fewo hena ɔɔɔɔwɔwɔ siwo ku ɔe efe ablɔḑevinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 9-LIA

Womalé ame aḑeke akpasesẽtɔe, azi edzi ɔe gaxɔme, alo anyae le dukɔa me ɔe adzemadze dzi o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya ɔo hekplɔe yi dukɔa fe wɔnudrɔ̃fe, afisi wɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunɔ o la, nade to efe nyawo me ku ɔe efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya ɔesiade fomevi si woatsɔ ɔe enu la me nɛ.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 11-LIA

1. Womabu ame aḑeke agɔɔzelae le wɔna aḑe si to nudedi me nɛ la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame aḑeke agɔɔzelae ɔe nuwɔna aḑe si mele dukɔa alo gbetadukɔ aḑeke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzɔ o. Nenema ke womana tohehe aḑeke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 12-LIA

Ame aḑeke mekpɔ mɔ atɔ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame aḑeke mekpɔ mɔ ato mɔ aḑeke dzi anya nu tso ame aḑe kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aḑeke mekpɔ mɔ afo ɔi ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la ɔe mɔ be ame aḑe si nu woade afo sia fomevi ɔo la, nuli eḑokui ta faa se la nɔɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiamе kpɔ mɔ aɖi tsa ayi dukɔ ɖesiaɖe me, anɔ afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me ye le la fe lifowo o.
2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiamе si, si aua yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitso fe.
2. Womagbe sitso femɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva emе be wole eyome tim ɖe vodada siwo meku ɖe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɖe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɖoɖowo ɲu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiamе si.
2. Womatsɔ akpasesě axɔ dukɔmevinyenye le ame aɖeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɖeke si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ɲutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɲu aɖe srɔ la si be woadе amesi nyo na wo la, ado fome. Dzɔtsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woadе wo nɔewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔewo hã faa.
2. Womazi srɔɖeɖe ɖe ame aɖeke dzi o. Ele be srɔɖeɖe la nanye srɔɖela eveawo fe didi.
3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedokpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ɖesiaɖe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɖesiaɖe fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate ɲu anɔ ame ɖeka si eye woagae ɲu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɖe du.
2. Womatsɔ akpasesě axɔ ame aɖeke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɖokui si le ablɔɖe me, awɔ efe dzitsinya ɲuɔɔ abe alesi wòlɔ ene eye wòasubɔ le mɔ si dze enu la nu. Ablɔɖemɔnu sia gɔmee nye be ame aɖe ate ɲu agbe nu ɖa tso efe xɔse gbɔ eye wòagasubɔ nu bubu si wòlɔ faa. Nenema ke wòkpɔ mɔ anɔ eɖokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wòsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɖesiaɖe nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiamе kpɔ mɔ abu tame le eɖokui si eye wòade efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia lɔ susu wɔwɔ le ame ɖokuisi le ablɔɖe me ɖe emе. Esia gɔmee nye be ame aɖeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wòato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wòana nyanya ame bubuwo hekpe ɖe susu siwo do go tso nyagbefãɖeɖe ɖesiaɖe fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔɖe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiamе.

2. Womazi ame aḑeke dzi be woanɔ habɔɔ aḑe me o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi ḑesiade si le efe dukɔ fe dziḑuḑunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲutɔ alo ametiatia aḑo wo tefe le akɔdada me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ḑesiade sɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpeḑeɲu siwo keɲ dziḑuḑu nana dukɔmeviwo katã la xɔxɔ me.

3. Dziḑuḑu ḑesiade fe ɲusẽ fe sɔti le efe dukɔmeviwo sime. Woadɛ ɲusẽ sia afia le xeyixi tɔxɛwo dzi to ametiakɔdada siwo wowɔna le ḑoḑo nyui me. Le akɔdada siawo me la, dukɔmevi siwo katã dze ada ako la, ade nu aḑaka me le adzame alo to akɔdada mɔnu bubu aḑe si dzi woda asi ḑo ɲudɔwɔwɔ me.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 22-LIA

Hadomegbenɔɔ kple dedienɔɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi ḑesiade. Ehiã be dukɔmevi ḑesiade nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ḑekawɔwɔ kadodo kple gbetadukɔwo ɲuti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeḑeɲu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenɔɔ kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutuḑo si le vevie ɲutɔ la ɲuti.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 23-LIA

1. Ḑɔwɔwɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia Ḑɔwɔna si nyo nɛ la. Ati efe Ḑɔwɔwɔ fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wòauli amemaxɔmaxɔ ḑe ḑo me ta vevie.

2. Fetu ḑeka fomeviwo xɔxɔ ḑe Ḑɔwɔna ḑeka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.

3. Fetu nyui xɔxɔ fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame. Esia awɔe be Ḑɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲutɔ, srãa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesɔ wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado albe abe hadomegbenɔɔ fe viḑe ene.

4. Amesiame kpɔ mɔ aḑo Ḑɔwɔlawo fe habɔɔ anyi alo age ḑe ḑesiade si woḑo anyi xoxo la me ḑe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziḑuḑuḑɔwɔla be woana gbɔḑemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxɛ aḑewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Woadɛ ga aḑeke le efe fetu la me ḑe xeyixi siwo me menɔ ḑo me la ta o.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 25-LIA

1. Agbenɔɔ dzidzemetɔe fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame bena efe lãme nana sesĩe, eya ɲutɔ, srãa kple viawo nana dedie to nuḑuḑu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpeḑeɲunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenɔɔ me la xɔxɔ me. Ne Ḑɔwɔna mele ame aḑe si o la, mɔukpɔkpɔ li nɛ be ne edze ḑo alo zu wɔameto, srãa ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afɔku aḑe ḑo ḑe edzi si awɔe be magate ɲu awo naneke le eḑokui si o hã la, woakpɔ kpekpeḑeɲu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vinɔwɔ kple ḑeviwo eye woana kpekpeḑeɲu wo. Ele be woakpɔ ḑevi siwo dzilawo ḑe wo nɛwo ḑe ḑoḑonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo meḑe wo nɛwo ḑe ḑoḑo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomanɔmee.

KPEḐODZINYA ḐOḐO 26-LIA

1. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na amesiame be wòaxɔ́ hehe. Woaxɔ́ hehe siawo femaxee le gɔ́medzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ́ gɔ́medzesuku fe hehe. Ele be mɔ́nukpɔ́kpɔ́ nana anyi na hehexɔ́xɔ́ le aɖaɖudɔ́wo kple dɔ́wɔ́na tɔ́xewo me. Le sukukɔ́kɔ́wo dede gome la, woade mɔ́ na amesiwo ɖu ɖutete le la be woage de hehexɔ́fe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taɖodzinu nanye be woatu amegbetɔ́ deɖiade do hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔ́fomea, fe dzidzemekpɔ́kpɔ́ kple efe ablɔ́demenuwo fe gɔ́medɔ́kpe nakpɔ́ ɖɖɔ́yi to bubudede gɔ́medɔ́kpe sia ɖu me. Esia ahe nugɔ́mesese, dzidodo kple xɔ́lɔ́wɔ́wɔ́ ade dukɔ́wo, gbegbɔ́gbɔ́wo kple xɔ́seha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ́ Fofuawo fe Habɔ́ɔ́ fe nuwɔ́nawo nahe ɖutifafa va xexeame godoo.

3. Dzilawo kpɔ́ mɔ́ atia hehe si fomevi wodi be wo viwo naxɔ́ la faa.

KPEɖODZINYA ɖODɔ 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔ́ɔ́ fe gomekpɔ́kpɔ́ li na amesiame. Esia gɔ́mee nye bena, mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li na amesiame be woakpɔ́ gome le viɖe siwo hã dona tso dzɔ́dzɔ́menuwo ɖuti nunya kple aɖaɖudɔ́wɔ́nawo me.

2. Mɔ́nukpɔ́kpɔ́ li be woauli ame ade fe nutovɛ ta to se ɖudɔ́wɔ́wɔ́ me. Nutovɛ sia ate ɖu anye agbalẽɖɔ́ɖɔ́, hakpakpa alo aɖaɖu nu bubu deɖiade fomevi si nye ame la fe asinudɔ́wɔ́wɔ́ si ɖuti tɔ́nyenye le nɛ.

KPEɖODZINYA ɖODɔ 28-LIA

Gomekpɔ́kpɔ́ li na amesiame be wòana efe dukɔ́ me habɔ́ɔ́wo alo dutahabɔ́ɔ́ siwo me amewo fe mɔ́nukpɔ́kpɔ́wo kple ablɔ́devinyenye fe nyati siwo dzi mieto asii le Kpeɖodzinya sia me la xɔ́ anyiɔ́ do blibo.

KPEɖODZINYA ɖODɔ 29-LIA

1. Gomekpɔ́kpɔ́ le dukɔ́ me ɖɖɔ́yidɔ́wɔ́ wɔ́wɔ́ mekpɔ́ dukɔ́mevi deɖiade fe ɖkume le afisi efe ablɔ́devinyenye kple amegbetɔ́nyenye blibo le bɔ́ɔ́ le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔ́nukpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́devinyenye ɖuti dɔ́wɔ́wɔ́wɔ́ me la, wòanye amesi awɔ́ de doɖo siwo dzaa dzi sea da asi do la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔ́kpɔ́wo kple ablɔ́demenuwo si hea agbe nyui nɔ́ɔ́, tomedafa kple dzidzeme sɔ́ gbɔ́ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔ́sɔ́minasɔ́ fe wɔ́nawo fo ke de to nyuie le.

3. Mele be woawɔ́ mɔ́nukpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́devinyenye ɖuti do le mɔ́nu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ́ Fofuawo fe taɖodzinuwo kple didiwo gbɔ́ o.

KPEɖODZINYA ɖODɔ 30-LIA

Mele be ame adeke nade naneke si le Kpeɖodzinya sia me la gɔ́me abe dukɔ́ deka ade koɖ to wònye ene o. Medze be ameha alo ame deka adeke natsɔ́ abe mɔ́nukpɔ́kpɔ́ ene awɔ́ wɔ́na ade alo ade afɔ́ ade si agblẽ nu le gomekpɔ́kpɔ́ kple ablɔ́demenuwo siwo woxlẽ fia le Kpeɖodzinya sia me la ɖuti o.